

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a Mgr. Lenky Oulíkové v právní věci žalobkyně: **S. R.**, zast. Mgr. Bc. Ivou Jónovou, LL.M., advokátkou, se sídlem V Jirchářích 60/6, Ústí nad Labem, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 936/3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 9. 2023, č. j. 54 Az 1/2023-30,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Kasační stížností se žalobkyně (dále “stěžovatelka“) domáhá zrušení shora označeného rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 23. 3. 2023, č. j. OAM-134/ZA-ZA11-P12-2023; tímto rozhodnutím žalovaný neudělil stěžovatelce mezinárodní ochranu dle § 12, 13, 14, 14a a 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu ve znění účinném pro rozhodnou dobu (dále jen „zákon o azylu“).

[2] Stěžovatelka podala žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 13. 2. 2023. Dne 16. 2. 2023 poskytla údaje k žádosti a absolvovala pohovor. Uvedla především, že se rozvedla asi před 25 lety, má tři děti. Nejstarší syn žije v Kazachstánu a další syn (české občanství) a dcera (trvalý pobyt) žijí v Česku. O mezinárodní ochranu v jiné zemi nežádala. Do České republiky přiletěla dne 13. 5. 2022 z Kazachstánu přes Dubaj. Žádost o mezinárodní ochranu podala, protože jí nebylo uděleno vízum za účelem sloučení rodiny. Sdělila, že nemá žádné výhrady proti své zemi, ale chce poslední roky života strávit se svými dětmi a vnoučaty zde v domě svého syna. Ke svému zdravotnímu stavu uvedla, že trpí chronickou bronchitidou až astmatem, má křečové žíly, problémy s ledvinami a se srdcem související s jejím věkem, zadýchává se, přičemž užívá přírodní přípravky; ztrácí rovnováhu a občas upadne, při jednom pádu si zlomila ruku, narazila žebra a nemohla dlouho vstát. Z tohoto důvodu se rozhodla, že odjede za svými dětmi do České republiky, neboť se již nedokáže sama o sebe postarat. Se starším synem v Kazachstánu zůstat nemůže, neboť jeho manželka je po operaci mozku, a tudíž nemůže přijímat návštěvy, a má malé děti a práci; uvedla, že v Kazachstánu by se nedokázala sama o sebe postarat, nemá se tam kam vrátit, byt tam prodala, k synovi

by to šlo jen stěží kvůli jeho nemocné manželce, a k bratrovi, který žije v Kazachstánu, by také nebylo vhodné se nastěhovat, neboť mu je již 67 let.

[3] Žalovaný neshledal žádné skutečnosti, na jejichž základě by stěžovatelce v zemi původu hrozilo pronásledování za uplatňování politických práv a svobod dle § 12 zákona o azylu. Stěžovatelka ani neuváděla, že má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušenství k určité sociální skupině nebo za zastávání určitých politických názorů. Sama stěžovatelka vypověděla, že proti své zemi původu nic nemá, dostalo se jí tam vzdělání, ale poslední dny života chce strávit po boku své rodiny v České republice. Žalovaný skutečnosti uváděné stěžovatelkou neshledal azylově relevantními ani z hlediska § 14 zákona o azylu, neshledal ani naplnění důvodů pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. Žalovaný poukázal na to, že stěžovatelka má v zemi původu ještě jednoho syna s rodinou a bratra, kteří jsou případně schopni jí pomoci s řešením praktických a administrativních situací, jako je například obstarání bydlení či péče o ni, které by nastaly po jejím návratu do Kazachstánu. Žalovaný rovněž zhodnotil aktuální politickou a bezpečnostní situaci panující v Kazachstánu, což doložil dokumenty, které jsou obsahem správního spisu. Dále žalovaný poukázal na to, že institut mezinárodní ochrany je výjimečným a specifickým právním nástrojem, jenž má poskytnout žadateli ochranu před porušováním jeho základních lidských práv a neslouží k legalizaci pobytu v České republice. Stěžovatelka má možnost využít některého z institutů upravených v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

[4] Ve stručné **žalobě** stěžovatelka namítla nesprávné posouzení podmínek nutných pro udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu. Poukázala na to, že je v důchodovém věku, dále zopakovala zdravotní potíže a důvody, které uvedla v žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

[5] **Krajský soud** neshledal žalobu důvodnou. Odkázal na četnou judikaturu Nejvyššího správního soudu, z níž vyplývá, že na udělení humanitárního azylu není subjektivní právní nárok a záleží toliko na správním uvážení, zda v případě cizince nastaly okolnosti „hodny zvláštního zřetele“ pro jeho udělení; konstatoval, že humanitární azyl dle § 14 zákona o azylu by mohl být udělen osobám zvláště těžce zdravotně postiženým či zvláště těžce nemocným nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2018, č. j. 6 Azs 6/2018-33). Na základě zhodnocení zjištěného zdravotního stavu stěžovatelky krajský soud potvrdil závěr žalovaného, že v jejím případě nebyl naplněn neurčitý právní pojem „případ hodný zvláštního zřetele“; konstatoval, že stěžovatelka má sice vyšší věk a jisté zdravotní komplikace, ty však nejsou takového zásadního charakteru, který by její případ činily případem hodným zvláštního zřetele a odůvodňovaly udělení humanitárního azylu; stěžovatelka netrpěla zvláště závažným onemocněním, nebyla v ohrožení života ani nepodstupovala zvláště specializovanou, závažnou či nákladnou péči, která by nebyla v Kazachstánu dostupná. Poukázal ve shodě s žalovaným rovněž na to, že stěžovatelka disponuje důchodovými příjmy, jež pravidelně dostává od svého státu, a navíc disponuje značným finančním obnosem z prodeje svého bytu v zemi původu. Pokud jde o vyšší věk stěžovatelky, krajský soud podotkl, že stěžovatelka je svéprávná, byla sama schopna komunikovat s úřady a přicestovat do České republiky, což

pokračování

nenasvědčuje tomu, že by byla zcela odkázána na pomoc dalších osob a vyžadovala neustálou péči. Samotný fakt, že je osobou vyššího věku ve spojení s výše popsányi zdravotními potížemi, nepředstavuje důvod pro udělení humanitárního azylu. Krajský soud se ztotožnil se žalovaným i v tom, že trvalé odstěhování se k dospělým dětem dlouhodobě pobývajícím na území České republiky není jedinou dostupnou alternativou v případě budoucí nesoběstačnosti a nutnosti péče druhé osoby, neboť stěžovatelka má v zemi původu dalšího dospělého potomka, který jí může pomoci. Krajský soud konstatoval, že ačkoli je samotné přání stěžovatelky zůstat v České republice s rodinou zcela pochopitelné, neznamená to, že by jí z tohoto důvodu měl být udělen humanitární azyl; je třeba využít jiný pobytový titul. Krajský soud rovněž neshledal ani důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

[6] V **kasační stížnosti** stěžovatelka odkazuje na důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“). Opakuje své důvody uvedené jak v řízení před žalovaným, tak i v replice k vyjádření k žalobě; tvrdí, že se jedná o „důvody hodné zvláštního zřetele“ ve smyslu § 14 zákona o azylu, na základě čehož se cítí oprávněná k udělení humanitárního azylu. Dále se stěžovatelka domnívá, že intenzita jejích zdravotních potíží je natolik vysoká, že by jí měla být udělena doplňková ochrana dle § 14a zákona o azylu, jelikož jejím navrácením do země původu jí hrozí vážná újma na zdraví, a také by došlo k dramatickému zásahu do rodinného a soukromého života jejího syna, občana České republiky, a její dcery, což by bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky. V neposlední řadě stěžovatelka vytykala správnímu orgánu, že se dostatečně nezabýval bezpečnostní a politickou situací v Kazachstánu, která se zhoršila po nepokojích, které proběhly v lednu roku 2022 a také Politickou deklarací a mezinárodním akčním plánem Organizace spojených národů, které byly na Světovém shromáždění proti stárnutí přijaty již v roce 2002 a které jsou aktuální i v současnosti. Konkrétně ve svém vyjádření odkazuje na tzv. Madridský mezinárodní akční plán („Madrid International Plan of Action“). S ohledem na uvedené skutečnosti stěžovatelka namítá nedostatečné zjištění skutkového stavu žalovaným.

[7] Žalovaný ve **vyjádření** ke kasační stížnosti částečně odkázal na svá předchozí vyjádření a žalobou napadené rozhodnutí. Zdůraznil mimořádný charakter mezinárodní ochrany, již nelze nahrazovat jiná oprávnění k pobytu. Okolnosti spočívající v rodinných poměrech cizince, jeho věku nebo zdravotnímu stavu, které by mohly odůvodnit udělení humanitárního azylu či doplňkové ochrany, v případě stěžovatelky nenastaly. Dále zdůrazňuje, že dle judikatury Nejvyššího správního soudu není subjektivní právní nárok na udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu, záleží toliko na správním uvážení; tento institut je určen pro „případy hodné zvláštního zřetele“. Rozhodnutí krajského soudu považuje žalovaný za srozumitelné a řádně odůvodněné, navrhuje, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl pro nepřijatelnost, popřípadě aby ji zamítl.

[8] **Nejvyšší správní soud** nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a za stěžovatelku jedná osoba splňující podmínky dle § 105 odst. 2 s. ř. s. Poté se ve smyslu § 104a s. ř. s. soud dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být kasační stížnost odmítnuta jako nepřijatelná. Pro vlastní vymezení institutu

nepřijatelnosti Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS, v němž vyložil neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. Znaky tohoto pojmu jsou naplněny v případě „*rozpoznatelného dopadu řešení právní otázky nad rámec konkrétního případu*“. Podle citovaného rozhodnutí je tedy kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany přijatelná v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturu odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele.

[9] Podaná kasační stížnost přdestírá k rozhodnutí především otázku udělení humanitárního azylu a naplnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu, přičemž stěžovatelka poukazuje na svůj zdravotní stav a nepřiměřenost zásahu do rodinného života svých dětí žijících v České republice; žalovanému dále vyčítá, že se nezabýval dostatečně politickou a bezpečnostní situací v zemi původu. Nejvyšší správní soud podotýká, že námitky stěžovatelky směřují fakticky toliko proti rozhodnutí žalovaného, nikterak však nevyčítá krajskému soudu, v čem pochybil v případě hodnocení skutkového stavu či právního posouzení, jakkoli na důvody dle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. odkazuje. Pokud pak namítá nedostatečné posouzení politické situace v Kazachstánu a dovolává se Madridského mezinárodního akčního plánu („Madrid International Plan of Action“), uplatňuje tyto námitky poprvé až v kasační stížnosti; dle § 104 odst. 4 s. ř. s. k nim Nejvyšší správní soud nemohl přihlížet.

[10] V nyní souzené věci Nejvyšší správní soud neshledal naplnění některého z výše uvedených typových případů přijatelnosti kasační stížnosti k věcnému projednání. V dané věci nevyvstala žádná právní otázka, která by dosud nebyla v judikatuře Nejvyššího správního soudu řešena, popř. byla řešena rozdílně. Rovněž tak Nejvyšší správní soud neshledal důvod, pro který by bylo nutno učinit judikaturu odklon. Krajský soud se nedopustil ani zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelky; stěžovatelkou uplatněné námitky přezkoumatelným způsobem vypořádal a své závěry řádně odůvodnil. Krajský soud posoudil věc v souladu s konstantní judikaturou, od které neshledal Nejvyšší správní soud důvod se odchýlit.

[11] Pokud stěžovatelka namítala nedostatečné zjištění skutkového stavu žalovaným či krajským soudem, není zřejmé, v čem tento deficit spočíval. V rozsudku ze dne 4. 2. 2009, č. j. 1 Azs 105/2008-81, Nejvyšší správní soud konstatoval, že podklady pro rozhodnutí musí být (1) relevantní, (2) důvěryhodné a vyvážené, (3) aktuální a ověřené z různých zdrojů, (4) transparentní a dohledatelné. Všechny podklady použité žalovaným tyto požadavky splňují a na jejich základě byl skutkový stav zjištěn dostatečně pro posouzení věci. Jak správně ve svém odůvodnění cituje krajský soud, není možné o udělení humanitárního azylu dle § 14 zákona o azylu žádat, na jeho udělení tedy není právní nárok a je otázkou správního uvážení, zda bude udělen. Samotné správní rozhodnutí podléhá přezkumu soudu pouze v tom směru, zda nevybočilo z mezí a hledisek stanovených zákonem, zda je v souladu s pravidly logického usuzování a zda premisy takového úsudku byly zjištěny řádným procesním postupem (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003-48, ze dne 19. 5. 2004, č. j. 5 Azs 60/2004-52 nebo ze dne

pokračování

19. 7. 2004, č. j. 5 Azs 105/2004-72). Nejvyšší správní soud již v rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004-55, konstatoval: „Smysl institutu humanitárního azylu podle § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, spočívá v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto ‚nehumánní‘ azyl neposkytnout. Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na případy, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního azylu (např. u osob zvláště těžce postižených či nemocných), u osob přicházejících z oblastí postižených humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými, či přírodními faktory), ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly. Míra volnosti této jeho reakce je pak omezena pouze zákazem libovůle, vyplývajícím pro orgány veřejné moci z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu.“

[12] Zdravotním stavem stěžovatelky, tak jak jej sama předeštlá, se žalovaný, potažmo krajský soud dostatečně zabývali, vzali do úvahy věk i rodinné vazby stěžovatelky na území České republiky, ale zcela správně zohlednili i rodinné vazby v zemi jejího původu. Stávající judikatura Nejvyššího správního soudu již dovodila, že rodinné vazby na území ČR nepředstavují „případ hodný zvláštního zřetele“ dle § 14 zákona o azylu, a to dokonce, jako je tomu v případě stěžovatelky, ani v podobě kumulace nepříznivého zdravotního stavu a rodinných vazeb (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 3. 2018, č. j. 6 Azs 6/2018-33, či ze dne 13. 6. 2019, č. j. 9 Azs 62/2019-56).

[13] Stěžovatelka také v kasační stížnosti tvrdila zásah do rodinného života jak svých dětí žijících na území České republiky, tak i svého. Nejvyšší správní soud nicméně připomíná, že i z judikatury Evropského soudu pro lidská práva vyplývají poměrně přísné podmínky pro nastoupení tzv. extraterritoriálního účinku článku 8 Úmluvy (například rozsudek ze dne 6. února 2001 ve věci *Bensaid proti Spojenému království*, stížnost č. 44599/98). Ustanovení článku 8 Úmluvy „neukládá státu všeobecný závazek respektovat volbu dotčených osob ohledně země jejich společného pobytu, resp. napomáhat rozvíjení vztahů mezi nimi“ (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2009, č. j. 9 Azs 5/2009-65). Rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany tedy zpravidla nemůže být samo o sobě v rozporu se základním právem cizince na respektování jeho soukromého a rodinného života, i když by realizace takového práva předpokládala jeho pobyt na území ČR (viz. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 8. 1. 2009, č. j. 2 Azs 66/2008-52). Stěžovatelka má rodinné příslušníky jak v Kazachstánu, tak i v České republice. Jelikož všichni její rodinní příslušníci disponují rovněž kazašským státním občanstvím, tak jsou schopni realizovat své právo na rodinný život i v Kazachstánu bez omezení.

[14] K posouzení udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu Nejvyšší správní soud odkazuje např. na usnesení ze dne 2. 8. 2018, č. j. 6 Azs 98/2018-22, dle kterého může nižší úroveň zdravotnictví v zemi původu být důvodem pro přiznání doplňkové ochrany, avšak toliko v případě, že by nedostatečná úroveň zdravotní péče vedla k takovému zacházení s vážně nemocným, které by bylo možné označit za mučení nebo nelidské či ponižující zacházení. To ve světle judikatury Evropského soudu pro lidská práva mohou být pouze velmi výjimečné případy, například situace vážně nemocné osoby, u které by nedostatek vhodné péče či přístupu k ní představoval riziko skutečného nebezpečí vážného, rychlého a nevratného zhoršení jejího zdravotního stavu vedoucího k intenzivnímu utrpení

nebo výraznému snížení předpokládané délky života (srov. rozsudek velkého senátu ze dne 13. 12. 2016, stížnost č. 41738/10, *Paposhvili* proti Belgii). Zdravotní stav stěžovatelky není takový, že by byla v akutním ohrožení života. Byť zdravotní systém v Kazachstánu s největší pravděpodobností nedosahuje kvalit českého zdravotního systému, nejedná se o takový propastný rozdíl, aby bylo možné v případě návratu stěžovatelky do vlasti hovořit o nebezpečí vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Přitom dle judikatury Nejvyššího správního soudu (srov. rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 1. 2022, č. j. 5 Azs 70/2020-103), aby nedostatek zdravotní péče v zemi původu bylo možno podřadit pod jeden z důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, muselo by k odepření této zdravotní péče docházet úmyslně. Nejvyšší správní soud pak již i opakovaně vyslovil (např. v rozsudku ze dne 18. 10. 2005, č. j. 3 Azs 226/2005-68, nebo ze dne 26. 7. 2007, č. j. 2 Azs 30/2007-69), že nižší úroveň zdravotnictví v zemi původu bez přistoupení dalších okolností nemůže založit důvod pro udělení azylu (srov. rozsudek ze dne 15. 12. 2016, č. j. 2 Azs 259/2016-18).

[15] Nejvyšší správní soud neshledal žádný důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání, proto ji ve smyslu § 104a s. ř. s. odmítl.

[16] O náhradě nákladů řízení NSS rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS či usnesení ze dne 16. 6. 2021, č. j. 9 As 83/2021-28). Žalovanému, jemuž by dle pravidla úspěchu náhrada nákladů řízení náležela, žádné náklady nad rámec úřední činnosti nevznikly, a proto mu soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í :

Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. ledna 2024

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu